

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

(א) [נקמן כד...], (ב) ז"ל
האמרין, (ג) ז"ל קטן;
(ד) רש"ל מח"ס, (ה) ז"ל
מחבריו, (ו) מסובות כה...

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כבד וכו'
על כת ראשונה:
(ב) ד"ה אף בחוקה וכו'
והיינו דאמר לפי לשון
ראשון ר' מאיר כרבי:
(ג) תוס' ד"ה ורענן וכו'
מאן דאמר לר"ך לברר
היינו:

ואמר רב דימי בגון דקבליה בחד. מימה למה לי לאמרי הא
דרב דימי ויש לומר דאי לאו דרב דימי לא הוה קשיא
ליה תנינא דאי מהתם ה"א דמיירי דקביל עליה כזי מרי דהוי מרתי
לריעותא והתם קאמר ר"מ דיכול לחזור אצל בחדא לריעותא לא
אמר רבי מאיר דיכול לחזור צו ומשום
הכי מיימי מילתיה דרב דימי דקא
משמע לן דלפילו בחדא ריעותא קאמר
ר' מאיר יכול לחזור צו וקא מקשי
שפיר תנינא:

ואמר רב דימי. הא דקמני נאמן עלי אבא כגון דקבליה עליה
בחד דיין ויש שנים כשרין עמו ואפילו הכי כיון דפסול מדאורייתא
מזי הדר ביה הכא נמי כיון דחד לממון לא מתכשר מזי הדר ביה:
אלמא דווקא קסני. מדשני במילתיה דדדייני נקט לשון יחיד ובעדים
נקט לשון רבים ולימא לדריש לקיש
והדרא קושין לדוכתא והא עדים
כמומחין דמו: א"ר אלעזר. סיפא
גבי עדים צבא הוא ואחר לפוסלן
דהו להו מרי דמסדאי אפסולה
ומהימני ודיינין בערכאות שפסוריא
כדאוקיימנא ולא פסול ממש קאמר
אלא בעינא צי דינא מעליא: **נוגע**
צעדוהו הוא. האי צעל דין דמשום
דלא ליסבור עליה קחתי לניפסליה:
שקרא עליו ערער. צעל דין אומר
לפנינו על מה הוא פסולו ויש אחר
עמו: **ערער.** שמך של פסול:
דגולגוסא. מעד עליו הוא ואחר
שגזין הוא: **נוגע צעדוהו הוא.**
משום דלא נסחיד עליה קאמר:
דפגם משפחה. עזד הוא ממשפחה
עזד שלא נשתמרר צל ופסול הוא
ומשפחתו: **אמשפחה קמסדאי.** ולאו
משום האי לחודיה מסדאי הלכך
סהדותא אחרתא הוא ולאו כנוגע
צעדות דמי: **מחלוקת בשתי ימי**
עדים. שאמר צעל דין בפנינו יש לי
שתי ימי עדים דצדד זה הביא כת
ראשונה ועמד הלוה ואחר ואמר
פסולין הו דהשתא לאו כנוגע צעדות
הוא שהרי אמר מלוה שיש לו כת
אחרת ואם זיקש ולא מלא יפסיד
דקסבר ר"מ לר"ך צעל דין לברר
ולהעמיד על האמת כל דבריו שטוען
צבית דין והני מיפסלי אף לעדות
אחרת ואם זיקש ומלא כת אחרת
כשירה אף ע"פ שראשונה נפסלה הרי
צירר דבריו שאמר להציאם והציא
והוא לא דק דסבור שכשרים היו:
ורבנן סברי אין לר"ך לברר. ויכול
לומר אין לי עוד ומנאל זה נוגע
צעדותו הוא ולא מיפסלי אפי' צעדות
זו: **נמאלת כה שניה קרובין או**

(א) ואמר רב דימי בריה דרב נחמן בריה דרב
יוסף כגון דקבליה עליה בחד צריכא דאי
תנא אבא ואב"ך בהא קאמרי רבנן דלא
מצי הדר ביה משום דאבא ואב"ך חזו
לעלמא אבל חד כבי תרי דלעלמא לא
חזי אימא מודו ליה לר"מ ואי אשמעינן
בהא בהא קאמר ר"מ אבל בההיא אימא
מודו להו לרבנן צריכא הא מדקתני רישא
דיינו וסיפא עדיו אלמא דוקא קתני אמר ר'
אלעזר "בבא הוא ואחר לפוסלן כל כמיניה
נוגע בעדותו הוא אמר רב אחא בריה דרב
איקא כגון שקרא עליו ערער ערער דמאי
אילימא ערער דגולגוסא כל כמיניה נוגע
בעדותו הוא אלא ערער דפגם משפחה ר'
מאיר סבר הני אמשפחה קמסדאי ואיהו
ממילא קפסיל ורבנן סברי יסוף סוף נוגע
בעדותו הוא כי אחא רב דימי אמר רבי
יוחנן מחלוקת בשתי ימי עדים דר' מאיר
סבר צריך לברר ורבנן סברי אינו צריך
לברר אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול
לפוסלן אמרו לפניו רב אמי ורב אסי אין
שם אלא כת אחת מהו אין שם אלא כת אחת
והאמרת אבל בכת אחת דברי הכל אין
יכול לפוסלן אלא נמצאת כת שניה קרובין
או פסולין מהו אמר להן כבר העידו עדים

פסולין. ע"י עדים גמורים מהו לר' מאיר מי אמרין השתא ודאי נוגע צעדות הוא דאין לחזירו כת אחרת כשרה או דילמא מעיקרא
מיהת כי אסחיד צעל דין ואחר עמו אקמאי לניפסלינו לאו נוגע צעדות הוא דלכתי לא אשתמח כת שנייה פסולין. הכי גרסינן
לה כמו שפירשתי. ולא נהירא חדא דאין זה צירור דברים לר' מאיר הואיל וכת האמת נפסלין ועדיין נוגע צעדות הוא ועוד
דאי נמי הוי צירור דברים זהכי נוגע צעדות הוא דאם לא ימלא כת אחרת כשרה אלא כת פסולה נמצא מפסיד בפסול של ראשונים
דאי לא נפסלו ראשונים היה מוציא ממונו על פיהם ודבריו נצרכין ע"י שניה ואע"פ שפסולין ועכשיו הוא מפסיד. הלכך אומר
אני דגרסינן הכי והוא עיקר דר"מ סבר א"ל לברר וזה שאמר להציא שתי ימי עדים והציאם והאמת נפסלת אין צריך לברר ומנאל
לברר דבריו ודוי צבת אחת הכשרין ואלו נפסלין לעדות אחרת ע"פ צעל דין ואחר דאינו נוגע צעדות ורבנן סברי לר"ך לברר ומנאל
זה נוגע צעדות ולא מפסיל נמצאת כת שניה קרובין או פסולין לר' מאיר מהו נהי דא"ל לברר מ"מ עכשיו אין כאן עדות וה"ל נוגע
צעדות למפרע או דילמא כי אסחיד מיהא לאו נוגע צעדות הוה דלכתי לא מנאלו כת שנייה פסולה: **כבר העידו הראשונים.** (א) (ב) (כת
ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין על הפסול ועדיין לא היה נוגע צעדות ומאחר שנתקבלה
בהכשר נאמנן לפסול את הראשונים. ל"א כבר העידו העדים הראשונים כת ראשונה שהעידו צעדותן של צעלי דיין ומהימני דכיון דשניה
פסולה מו לא מפסלי קמאי דה"ל נוגע צעדות. ולשון ראשון נראה מדנקט בהאי ליטנא כבר העידו: **הבא לידון בשטר ובחוקה.** מחזיק
בקרקע ואמר לו חזירו מה לך ככאן וא"ל אתה מכרתו לי ואכלתיה שני חוקה ועדיין שטר מכירה צדי לידון בשטר על כרחו לר"ך
להציא בשטר ויצרר דבריו ואם לא מנאל שטר יפסיד דלא מהניא ליה חוקה ואע"ג דחוקה במקום שטר קיימא כדאמרי רבנן [ב"ב כט]. עד תלת
שנין מודהר איניש בשטרי טפי לא מודהר האי כיון דאמר ישנו צדי לר"ך לברר: **לידון בחוקה.** משמע על כרחו יציא עדי חוקה ושטר לא
מהני. להכי פריך בחוקה ולא בשטר והא שטר עיקר ראייה הוא וכיון דיש לו שטר אין בחוקה אפי' משום צירור דברים דבמקום שטר לא הוכרה
חוקה דהיא גופא לא אחיא אלא מכח השטר דאמר על ידי השטר החוקתי צו ואצד ממני לאחר ג' שנים: **אף בחוקה.** בלחיה מהן שירצה ואם
יש לו עדי חוקה א"ל לברר דבריו על השטר והיינו דאמר (א) ר' מאיר כרבי ורבנן כר' שמעון: אפי' תימא רבנן כרבי סבירא להו דעד כאן
לא קאמר רבי התם לר"ך לברר אלא משום דחוקה לאו עיקר ראייה הוא דמכח השטר הוא דלתיא דאי הוה טעין ברשא החוקתי צה מעגמי
שלא אמר לי אדם דבר מעולם אין זו חוקה וכי אמר לו אתה מכרתו לי להיינו בשטר ואצדתי לאחר ג' שנים הויה חוקה הלכך האי הואיל ואמר
ישנו צדי לר"ך לברר אצל אמר יש לי צ' כיתי עדי' והציא אחת כיון דהני לאו מכח הני אמו א"ל לברר דבריו ולחזור אחר כת שניה. ולליטנא בתרא
ה"ק אפי' תימא מרווייהו אליבא דרבי פליגי ור"מ אמר נך אגא דאמר אפי' לרבי ומשום דהלכה כרבי (א) מחבריו (א) מהדיין לאוקומא לפלוגתייהו אליביה:
צעדים

ורבנן סברי צריך לברר. ה"ג
הקונטרס ללשון אחרון
דרבנן סברי לר"ך לברר כו' אם
יאמר אדם צ"ד אציא צ' כיתי
עדים כשרים לר"ך לברר דבריו
ולהציא שתי ימי עדים כשרים ואם
לא הציאם כשרים יפסיד הלכך אינו
יכול לפסול הראשונים שאם הראשונים'
פסולים זה לא יצבה חצו צעדים
אחרונים שצריך לברר ולהציא כולם
כשרים וקשה לר"ת דצפ' גט פשוט
(ב"ב קט: ושם) משמע דלפילו מאן
דאמר לר"ך (א) היינו לכתחילה יאמרו
לו צ"ד צרר דצריך אצל מכל מקום
אם אין יכול לברר צדק לא יפסיד
וגרסה לר"ת כפ"ה ללשון ראשון
ר"מ סבר לר"ך לברר הלכך יכול
לפסול הראשונים לפי שלא יפסיד
שום דבר אם הראשונים פסולין לפי
דמקמתא יעשה מה שצ"ד יצוה
עליו וא"כ לא יפסיד לפסול הראשונים
שמתקיים העדות צשאר:
צלולה

הראשונים איכא דאמרי אמר רב אשי כבר העידו עדים הראשונים נימא
בפלוגתא דרבי ורבנן שמעון בן גמליאל קמיפלגי דתניא הבא לידון ב"ב בשטר
ובחוקה יגידון בשטר דברי רבי רשב"ג אומר יגידון בחוקה והוינן בה בחוקה ולא
בשטר אלא אימא אף בחוקה וקיי"ל דבצריך לברר פליגי לא אליבא דרשב"ג
כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרבי דר"מ כרבי ורבנן אמרי לך עד כאן לא קאמר
רבי התם אלא בחוקה דמכח שטרא קאתי אבל הכא דהני עדים לאו מכח עדים
אחרני קאתו אפילו רבי מודה דא"צ לברר כי אחא רבין אמר רבי יוחנן רישא
בעדים

רבינו חננאל

כבי תרי. ואקשינן איני
והא מדקתני רישא דינו
וסיפא עדיו אלמא עדיו
דווקא קתי גורחה זה
הפירוק וחזרו אלמא מבני
כגון שמעיד בעל דין
הנבע הוא ואחר על
משפחתם של עדים הללו
שהן פסולי משפחה
עבדין והדין ירוע שהעבד
פסול לעדות הוא ר' מאיר
סבר אמשפחה קא מסחיד
הני סהדי מאליהן פסלי
ורבנן סברי האי בעל דין
נוגע בעדותו הוא ואי
מביא ראיה בעדים אחרים
זולתי הוא שהן קרובים
או פסולין שפיר ואם לאו
הרי הן כשרין ואין יכול
לפסולן כי אחא רב דימי
אמר מחלוקת ר' מאיר
וחכמים בשתי ימי עדים
דר' [מאיר] סבר צריך
המגיש ראיתו לברר שו
הכת הן עדיו ואם נמצאו
פסולין ויבא להגיש הכת
האחרת יכול הנבע לומר
לו כבר בעת שביורת
הכת האחרת כאילו בטלה
(מעדות) [עדות] זו הכת
זהו יכול לפוסלן שאמר
ר' מאיר. וחכמים סברי
אם בטלה עדות הכת
הראשונה מגיש הכת
השניה דמני לא לא
בטלם בתחלה. אבל בומן
שבתחלה אין שם אלא כת
אחת וברי הכל אין יכול
לפסולן וכן אם נמצאת כת
שנייה קרובין או פסולין
מקיימת העדות בכת
הראשונה שכבר העידו
ואמרין לימא ר' מאיר
וחכמים בפלוגתא דר'
ורשב"ג פליגי ר' כר'
מאיר וחכמים כרשב"ג
דתניא הבא לידון בשטר
ובחוקה יגידון בשטר דברי
ר' רשב"ג אומר אף
בחוקה. וקיי"ל דבצריך
לברר פליגי ר' סבר צריך
לברר וכיון שבא לידון
בשטר ובידו כי בשטר
זה תביעו ונמצא השטר
פסול בטלה גם החוקה.
ורשב"ג סבר אם נפסל
השטר מגיש עדי החוקה
ומעמידו הקרקע בידו
ודחין לא הכא בשתי ימי
עדים אפילו ר' חכמים
סבירא ליה דלא אמר ר'
אלא בחוקה כי חוקה
מכח שטרא קא אתיא
והשטר הוא עיקר ההחוקה
אינה מועלת כלום אם
אבר השטר. וכיון שנפסל
העיקר בטלה החוקה
הבאה מכחו אבל בשתי
כתי עדים דהני לאו מכח
הני קאתו אפי' ר' מודה
דאין צריך לברר חכמים
וקיי"ל בהני כוליהו
כחכמים וצריך עין.
הא דגרסינן בגט פשוט
אמר רב גידל אמר רב